

Statushouders opnieuw thuis

De Apeldoornse aanpak, 2016- 2019

Beleidskader en uitvoeringsprogramma

versie april 2016
Jeugd, Zorg & Welzijn

Inhoud

1	Voorwoord	3
2	Inleiding	4
2.1	Relevante ontwikkelingen.....	5
2.2	Begrippenkader	6
2.3	Wie is de statushouder?.....	6
2.4	Rol van het Rijk en taken van de gemeente	9
3	Bestaand integratie-/vluchtelingenbeleid	12
3.1	Resultaten huidig beleid	12
3.2	Onze uitgangssituatie; een geïntegreerde en sluitende aanpak.....	14
3.3	Conclusie.....	17
4	Ambities, aandachtspunten en beleidsprioriteiten 2016 – 2019	18
4.1	Ambities 2016-2019	18
4.2	Aandachtspunten 2016-2019	18
4.3	Beleidsprioriteiten 2016-2019	19
5	Uitvoeringsprogramma	21
5.1	Aandachtspunt	21
5.2	Beleidsprioriteiten.....	21
5.2.1	Huisvesting	21
5.2.2	Taal en inburgering	24
5.2.3	Maatschappelijke participatie en burgerschap	26
5.2.4	Onderwijs en scholing	27
5.2.5	Werk, inkomen en ondernemerschap	29
5.2.6	Welzijn en gezondheid	30
6	Kosten integratiebeleid 2016 e.v.....	33

1 Voorwoord

Voor vluchtelingen, en zeker voor diegenen met een vergunning om in Nederland te blijven, is het van groot belang om zich snel thuis te voelen in Apeldoorn. Niet alleen omdat het bij draagt aan hun integratie in onze lokale samenleving. Maar ook omdat het onze samenleving helpt. Actief burgerschap is immers een opgave voor iedereen! Integratie van vluchtelingen gaat over rechten, maar evenzeer over plichten. De vluchteling kan en mag het zich niet veroorloven niet te integreren, maar ook onze samenleving niet. Voor actief burgerschap is kennis van onze taal nodig. Is werk, of althans perspectief op werk, nodig. Soms is opleiding nodig. En altijd dient het te gaan over actieve deelname aan onze samenleving.

Daartoe is een groot arsenaal aan mogelijkheden beschikbaar. En een groot aantal organisaties en activiteiten die deze mogelijkheden kunnen aanbieden. In deze integratienota gaan we daar nader op in. We geven aan wat we kunnen en willen, maar ook wat daarbij de maatschappelijke verwachtingen zijn van wat vluchtelingen zelf oppakken en bijdragen. We houden daarbij rekening met onzekerheden. Hoe lang blijven deze vluchtelingen burger van onze stad? Hun verblijfsstatus is vooralsnog tijdelijk (5 jaar). Over welke aantallen gaat het de komende jaren? Wat gebeurt er landelijk, of zelfs Europees en mondiaal, met het immigratievraagstuk?

Die dynamiek, die onzekerheid ook, betekent dat we ons flexibel en adaptief opstellen. Maar niet zonder een koers. Die koers treft u in deze integratienota aan. Want hoe het ook zal gaan, we willen niet dat nieuwe inwoners van onze stad en onze gemeente langs de kant staan, we willen juist dat zij zich betrokken voelen!

Johan Kruihof
Projectwethouder Statushouders opnieuw thuis

2 Inleiding

“Meedoen en meetellen; een nieuwe toekomst”

Ieder jaar vestigen zich in Apeldoorn vluchtelingen die noodgedwongen en met gevaar voor eigen leven huis en haard hebben moeten verlaten. In het najaar van 2015 stond in Europa, Nederland en ook Apeldoorn de toename in het aantal asielzoekers als gevolg van het langlopende conflict in Syrië hoog op de agenda. Hoe de vluchtelingen aantallen zich in de nabije toekomst gaan ontwikkelen is ongewis, en sterk afhankelijk van Europese en landelijke grens-maatregelen. Zoals elke gemeente in Nederland heeft ook Apeldoorn de taak om statushouders een nieuw thuis te bieden. Het is belangrijk om naar de effecten in de gemeente te kijken, en de toestroom in goede banen te leiden, zodat de Apeldoornse samenleving in balans blijft. En voor de statushouder zelf is het van grote betekenis om op basis van vertrouwen en waardering kansen te krijgen én te pakken voor een nieuwe toekomst.

Apeldoorn wil het potentieel van vluchtelingen waar mogelijk benutten, en wil aan hen de aandacht en begeleiding geven die ze nodig hebben om een kwalitatief goed bestaan op te bouwen. Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek dat het voor veel vluchtelingen niet gemakkelijk is om een nieuw bestaan op te bouwen. Het is voor hen vaak lastig om werk te vinden. Onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal en een beperkt sociaal netwerk belemmeren hun ontwikkeling. Vluchtelingen kampen bovengemiddeld met gezondheidsklachten.

Omdat met de komst van zovelen met een andere culturele achtergrond en met achterstanden op tal van fronten, de samenleving onder druk is komen te staan, kiest Apeldoorn voor een intensievere aanpak dan in het verleden. Maatwerk staat hierbij voorop. Een integraal beleid op de thema's wonen, taal en inburgering, participatie en burgerschap, werk en inkomen, welzijn en gezondheid is aan de orde, en meer dan voorheen zetten we in op het aangaan van allianties met maatschappelijke organisaties, werkgevers en opleidingsinstituten om een versnelde activering naar participatie, werk of een eigen bedrijf te realiseren. Want snelle en duurzame integratie in de Apeldoornse samenleving komt de toekomst van de vluchteling ten goede, maar is ook nodig voor stabiliteit, welvaart en groei voor iedereen. Daarbij wordt, gebaseerd op het verleden, de keuze gemaakt om uit te gaan van langdurig verblijf in Nederland. De kans dat de huidige oorlogsgebieden over 4/5 jaar veilig zijn (en statushouders dus terug moeten bij het aflopen van hun 5-jarige verblijfstatus) wordt gering geacht. Gezien de verharding van het huidige debat bestaat echter wel de kans dat over 4/5 jaar vertrek dan wel tijdelijke verlenging van de verblijfsstatus meer in beeld komt dan nu wordt voorzien. Het is goed dat statushouders zich hier blijvend bewust van zijn. En dat zij bij studie of werk duurzame keuzes maken.

Doel van onze aanpak is te komen tot een Apeldoornse samenleving waar iedere burger zijn plek kan vinden en een bestaan kan opbouwen, zich thuis kan voelen, eigen verantwoordelijkheid neemt en gebruik maakt van de eigen kracht. Iedereen houdt zich daarbij aan de beginselen van de Nederlandse rechtstaat. Er zijn voor allen rechten maar ook plichten.

Iedereen telt mee. Iedereen kan zich op de vrijheid van godsdienst of de vrijheid van meningsuiting beroepen en gunt die vrijheid ook aan anderen. Deze wederkerigheid is een voorwaarde voor de open samenleving waarin wij leven. Wederkerigheid is niet iets tussen burgers en overheid alleen maar tussen individuen, groepen en culturen. Arm en rijk, oud en jong, religieus of niet religieus,

homo of hetero; iedereen kan, maar moet ook zijn bijdrage leveren aan het samenleven. Apeldoorn is een gemeente waar ruimte is voor diversiteit. Wij willen het huidige tolerante klimaat ook voor de toekomst behouden.

2.1 Relevante ontwikkelingen

Aan deze notitie liggen relevante rijks-ontwikkelingen, instrumenten uit het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom (27 november 2015) en de aanbevelingen uit de WRR policy brief “geen tijd te verliezen: van opvang naar integratie van asielimmigranten” ten grondslag.

Relevante rijkskaders:

Komende wetswijziging van de Huisvestingswet

Er is een wetswijziging van de Huisvestingswet in voorbereiding die inhoudt dat de urgentie voor statushouders uit de wet wordt geschrapt. Er wordt verwacht dat de Tweede Kamer de wetswijziging nog voor de zomer behandelt. Er is over dit voornemen overeenstemming tussen de regeringspartijen. Doelstelling van de wetswijziging is verdringing van regulier woningzoekenden te voorkomen. Gemeenten kunnen dan nog wel zelf bepalen hoe zij hun urgentiebeleid vorm willen geven. De door het Rijk opgelegde taakstelling statushouders wordt wel gewoon gehandhaafd. VNG en gemeenten geven aan dat de wetswijziging ongewenst is omdat de verplichting tot huisvesting gewoon blijft bestaan.

Passend toewijzen

Sedert 1 januari jl. moeten woningbouwcorporaties “passend” toewijzen. Dat betekent dat diegenen met de laagste inkomens ook de goedkoopste woningen toegewezen moeten krijgen.

Wet Inburgering en participatieverklaring

De inburgeringsplicht is geregeld in de Wet Inburgering en in 2013 ingrijpend gewijzigd. De uitvoering en handhaving van inburgering zijn van gemeente naar Rijk verschoven én de inburgering is eigen verantwoordelijkheid van de statushouder geworden. Deze moet dit traject ook zelf betalen. Hij/zij kan hiertoe een DUO-lening afsluiten. Medio 2017 zal de participatieverklaring deel uit gaan maken van de wet Inburgering, en daarmee verplicht worden. Er is afgesproken dat de participatieverklaring nog dit jaar wordt ingevoerd.

Bestuursakkoord Verhoogde Instroom

Op 27 november zijn afspraken tussen Rijk en VNG gemaakt over ketensamenwerking, en over maatregelen op alle relevante terreinen. De belangrijkste zijn voor wat betreft huisvesting twee nieuwe maatregelen: huisvestingsverordening en het Gemeentelijk VersnellingsArrangement. Verder is het budget voor maatschappelijke begeleiding verhoogd, en is de participatieverklaring aangekondigd. Daarnaast zijn op tal van andere terreinen belangrijke afspraken gemaakt. Een deel daarvan wordt momenteel nader uitgewerkt in Bestuursakkoord II. Onder meer afspraken over de vergoeding van de uitkeringen en bijzondere bijstand zijn daarbij aan de orde.

WRR Policy Brief “geen tijd te verliezen”

De policy brief van een drietal gerenommeerde wetenschappelijke instituten, waaronder de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, richt zich op de integratie van statushouders. Deze policybrief is onder meer gebaseerd op een studie naar de positie van 33.000 in Nederland

geregistreerde asielmigranten die tussen 1995-199 een verblijfsvergunning kregen en minimaal tot 2011 in Nederland verbleven. Daarnaast is onderzoek verricht in elf gemeenten naar de huidige praktijk van integratie van statushouders.

6 aanbevelingen zijn gedaan:

- 1) Versterk de rol van gemeenten
- 2) Benut de periode in de opvangcentra beter
- 3) Bespoedig het huisvestingsproces van statushouders
- 4) Kies een parallelle i.p.v. volgtijdelijke aanpak
- 5) Stimuleer het behalen van een Nederlands diploma
- 6) Houd rekening met de beschikbaarheid van werk

2.2 Begrippenkader

In de samenleving worden allerlei termen door elkaar gebruikt om verschillende soorten vluchtelingen te duiden. Dat levert verwarring op. Daarom maakt dit plan gebruik van een eenduidig begrippenkader.

Een asielzoeker is een vreemdeling die zijn land heeft verlaten en bij de Nederlandse overheid een asielaanvraag indient. Zodra de Immigratie- en Naturalisatiedienst beslist dat de asielzoeker terecht bang is voor vervolging in eigen land, krijgt hij/zij een asielvergunning. Vanaf dat moment is de persoon 'statushouder' en formeel erkend als 'vluchteling'. Het gemeentelijk integratiebeleid hanteert de term statushouder. Hiermee wordt de verblijfsgerechtigde, vergunninghouder, of asielgerechtigde bedoeld. Het beleid betreft dus niet de asielzoeker, degenen die nog onderweg zijn naar een veiliger oord, of afgewezen asielzoekers.

Dit Integratieplan gaat uit van de volgende driedeling:

1. Statushouder/formele erkende vluchteling: heeft verblijfsstatus (na doorlopen asielprocedure). Het gaat hierbij om zowel volwassenen als kinderen.
2. asielzoeker: is na registratie/indiening asielverzoek in afwachting van besluit IND
3. ongedocumenteerde vreemdeling: verblijft zonder verblijfsstatus in Nederland (en zit niet in asielprocedure)

De gemeente sluit hiermee aan bij de gangbare terminologie die professionals in de vluchtelingketen hanteren.

2.3 Wie is de statushouder?

De statushouder, een bijzondere migrant

Statushouders zijn een heterogene groep met verschillende achtergronden, talenten en levensverhalen. Niettemin vertoont hun levensloop gelijkenissen vanaf het moment van gedwongen migratie, de zoektocht naar houvast en bij vestiging in Nederland. Dit zijn veelal bekende uitdagingen van migranten als het leren van een nieuwe taal, het omgaan met afwijkende normen en waarden en mogelijke devaluatie van diploma's en vaardigheden in de nieuwe omgeving. Daarbovenop komt echter het vluchteling-specifieke feit dat de (plotselinge) migratie geen keuze is, waardoor mensen onvrijwillig losgerukt worden uit hun milieu en status, uit traditionele familiebanden en het vertrouwde sociale netwerk. Zij moeten hun leven weer

opbouwen in een periode van rouwverwerking, bij een ervaren verlies van identiteit en een onbekende en onzekere toekomst.

Tegelijkertijd zijn statushouders vaak als geen ander gemotiveerd om een nieuwe toekomst op te bouwen. Het is van belang om direct na aankomst te kunnen werken aan het opbouwen van een nieuwe toekomst door de vluchteling (en niet alleen te 'overleven'). Hoop en toekomstperspectief stimuleren de creativiteit en eigen kracht en verlichten de zwaarte en druk van het verleden. Het is daarbij essentieel om zich meteen te oriënteren op de samenleving en een sociaal netwerk op te bouwen. Anderen helpen door hem of haar niet te zien als hulpbehoevend of zwak (wat passiviteit en afhankelijkheid in de hand werkt), maar als een krachtig persoon met dromen en talenten.

Vluchtelingen wereldwijd, in Nederland, in Apeldoorn

Het conflict in Syrië is één van 's werelds grootste vluchtelingencrises in bijna 25 jaar. In het najaar van 2015 zijn meer dan 4 miljoen Syriërs het land ontvlucht, terwijl ook binnen Syrië 7,6 miljoen ontheemden leven. De grootste gastlanden voor vluchtelingen zijn Pakistan, Iran en Libanon. In Nederland hebben zich in het eerste decennium van deze eeuw circa 70.000 vluchtelingen gevestigd. De grootste groepen vluchtelingen kwamen uit Somalië, Irak, Iran en Afghanistan. In Apeldoorn vestigden zich in de afgelopen 5 jaar 626 vluchtelingen.

In 2015 is de situatie veranderd met een fors toenemend aantal formeel erkende vluchtelingen die gehuisvest worden. De Apeldoornse huisvesting taakstelling statushouders voor 2015 was 268, in 2016 ligt deze ruim boven de 400. Dit maakt de urgentie van snelle en duurzame integratie groter.

Wij hebben slechts beperkte informatie beschikbaar over de samenstelling van de bestaande Apeldoornse vluchtelingenpopulatie. Het gaat om 921 personen in 713 huishoudens sedert 2013.

De laatst binnengekomen (sedert 2014) statushouders worden momenteel allemaal uitgenodigd voor een actualisatie-gesprek bij het Activerium. Hoewel nog niet iedereen gesproken is, geven onderstaande cijfers wel een goed beeld van de recente instroom:

	Leeftijd 27-		Leeftijd 27+	
	Totaal 89		Totaal 107	
Mannen	58	65%	72	67%
Vrouwen	31	35%	35	33%
Afkomst				
Eritrea	22	25%	10	9%
Syrië	53	59%	83	78%
Overige Landen	14	16%	14	13%
Opleidingsniveau				
Basisonderwijs	7	8%	28	26%
Middelbaar	64	72%	56	52%
Hoger	18	20%	23	22%

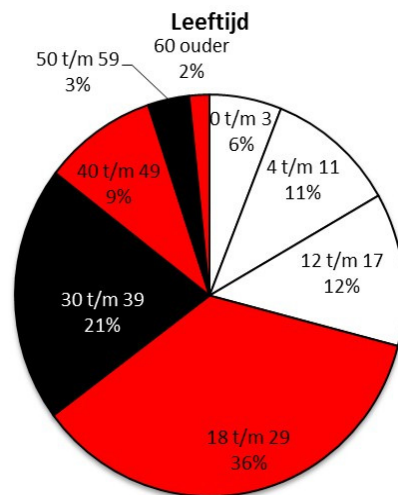
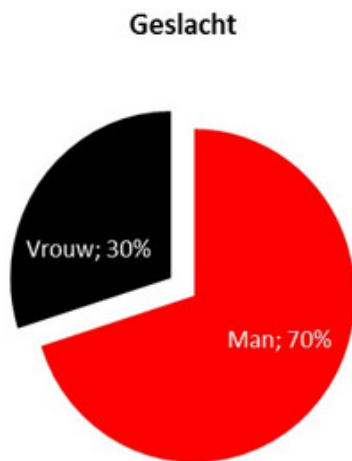
Het onderwijsniveau van de totale groep is als volgt:

- Basisonderwijs: 17 %
- Middelbaar : 61%
- HBO/Universitair : 21%

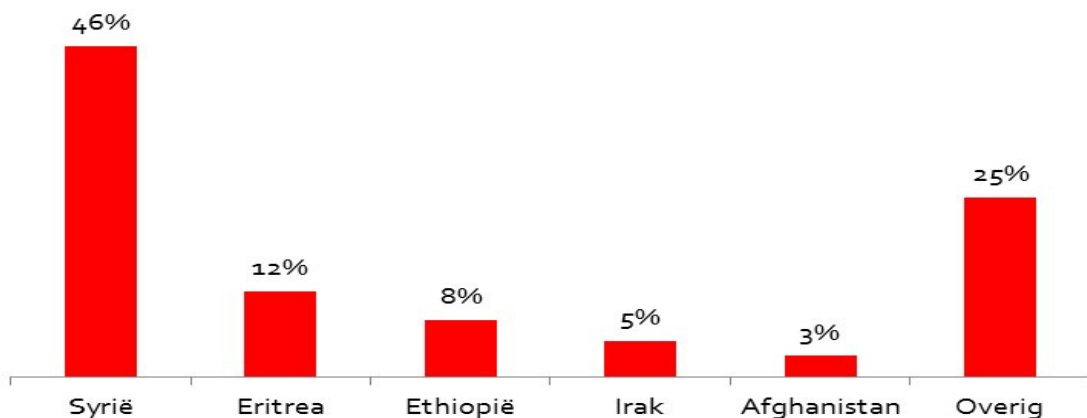
De instroom van nieuwe statushouders in de jaren 2016 – 2018 zal waarschijnlijk een ander profiel hebben dan die we voor 2015 zagen. Het aandeel vluchtelingen uit Syrië zal aanzienlijk blijven, ook blijven Eritreeërs naar Nederland vluchten. Om een indruk te geven van het profiel van toekomstige vluchtelingen in Apeldoorn, geven we hieronder **landelijke** cijfers weer over de samenstelling van de groep vluchtelingen die eind september 2015 in asielzoekerscentra verbleven. De uiteindelijke samenstelling van zich in Apeldoorn vestigende vluchtelingen kan hiervan verschillen. Het relatieve aandeel Syriërs en Eritreeërs zal groot zijn, omdat van hen een hoog percentage ook erkend wordt als vluchteling.

Bezetting centrale opvang
september 2015

Bron: COA

Top 5 landen van herkomst

Werd er eind 2015 nog gesproken over een verhoging van 58.000 asielzoekers naar 70-90.000 in 2016, op dit moment hanteert het Rijk een prognose die vergelijkbaar is aan vorig jaar (58.000) en wordt voor 2017 ingestoken op een substantiële verlaging (tot 25.000). De zeer grote schommelingen in de verwachtingen maken dat flexibiliteit van alle betrokken partners verwacht wordt.

2.4 Rol van het Rijk en taken van de gemeente

Het vluchtelingenbeleid in Nederland kent een taakverdeling tussen Rijk en gemeenten. Grofweg is het Rijk verantwoordelijk voor eerste opvang en procedure, terwijl de gemeente zich richt op huisvesting en duurzame integratie van erkende vluchtelingen die aan hen gekoppeld zijn als nieuwe inwoner. Vanaf het najaar van 2015 faciliteerde de gemeente bovendien de noodopvang van asielzoekers op verzoek van het COA. In beginsel blijft dit echter een rijksverantwoordelijkheid.

De rol van het Rijk

De beoordeling of asielzoekers in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning op grond van de Vreemdelingenwet is eveneens een rijksverantwoordelijkheid. De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) voert deze taak uit. Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) is belast met hun opvang. Als een asielzoeker zijn verblijfsvergunning krijgt, start zijn inburgeringstermijn en dient hij zo snel mogelijk de asielopvang te verlaten en zich te vestigen in een gemeente. Gemeenten hebben een wettelijke verplichting om deze vergunninghouders met voorrang (op grond van de Huisvestingswet) woonruimte aan te bieden. Op het moment van vestiging wordt de desbetreffende gemeente verantwoordelijk. Er ligt op dit moment een voorstel om de wettelijke voorrang te schrappen.

De rol van de gemeente

In Apeldoorn is vrijheid een basisconditie, en zijn vluchtelingen welkom. Iedereen die hier rechtmatig is, krijgt hulp in het zo spoedig mogelijk realiseren van een zelfstandig en volwaardig bestaan. In het belang van vluchtelingen zelf, maar ook om draagvlak voor solidariteit te behouden in de gemeente, zet Apeldoorn zich in voor snelle en duurzame integratie.

De gemeente heeft de taak vluchtelingen te huisvesten en zoekt hierin bij de grotere aantallen vluchtelingen naar creatieve oplossingen. De gemeente verstrekt in de beginsituatie een uitkering en ondersteunt de vluchtelingen bij het opbouwen van een nieuwe toekomst door in te zetten op een ontwikkel-pad naar scholing, participatie en werk. Apeldoorn streeft hierbij naar maximale arbeidsparticipatie van vluchtelingen. Voor één van de eerste prioriteiten: de taal leren in een inburgeringscursus, is de vluchteling zelf verantwoordelijk, eventueel met een lening van het Rijk. Een belangrijke schakel is het Rijk. Apeldoorn wil maatwerk kunnen bieden aan vluchtelingen om zo beter te kunnen ondersteunen in het integratieproces. De gemeente wil daarom titel en mandaat om vluchtelingen op weg te helpen met taal en integratie, vergezeld van passende financiering. De lobby naar het Rijk concentreert zich op de volgende punten:

- Inburgering op lokaal niveau en adequate maatschappelijke begeleiding. In onze gemeente bouwt de vluchteling aan het nieuwe netwerk waarmee hij of zij steeds meer de regie over eigen leven kan herpakken. Decentrale uitvoering biedt hiermee de beste kansen voor duurzame integratie en participatie.
- Hiervoor is deels rijksfinanciering nodig. Gemeentelijke budgetten staan al geruime tijd onder druk: voor het verzorgen van adequate maatschappelijke begeleiding, integratie en

toeleiding naar duurzame (arbeids-)participatie moeten we putten uit een uitgekleeft gemeentefonds. Ook heeft Apeldoorn grote zorgen over het nieuwe verdeelmodel voor het bijstandsbudget. In het Bestuursakkoord is aangegeven dat de uitkering maatschappelijke begeleiding is verhoogd van €1000 naar € 2370 p.p. Dit zien wij als een goed begin. Richting Rijk zullen wij aangeven dat voldoende middelen structureel beschikbaar dienen te zijn, en dat wij ook bestedingsvrijheid bepleiten om het gewenste maatwerk te kunnen leveren.

- Een bredere uitwisseling van klant- en profielgegevens, zowel direct na de asielprocedure als tijdens de inburgeringsfase (warme overdracht door COA). Op deze manier kan de gemeente zijn rol in snelle en duurzame integratie uitvoeren.
- Inzet op verbreding “koppelings”-beleidsregel. Nu nog zijn uitsluitend 1ste lijns familie/een arbeidscontract/dringende medische redenen motieven voor het COA om een AZC-statushouder te koppelen aan een specifieke gemeente voor definitieve huisvesting. Een inmiddels aangegane duurzame relatie met de lokale samenleving zou eveneens een reden tot een koppeling aan een specifieke gemeente moeten kunnen zijn. Wij zouden een pilot willen starten om een doorlopende verbinding van noodopvang tot structurele huisvesting met de Apeldoornse samenleving aan te gaan.
- Het wegnemen van obstakels in wet- en regelgeving die een snelle start blokkeren. Zoals de wettelijke inspanningsverplichting bij de uitkeringsaanvraag, het structureel lage inkomensniveau van jongeren, te late toekenning van huur- en zorgtoeslagen, of het niet toestaan van het leren van de taal tijdens de asielprocedure.
- Het bieden van zinvolle dagbesteding tijdens de asielprocedure, en een snelle asielprocedure.

Sedert het najaar van 2015 is er binnen de gemeente een steviger inzet op de komst van de nieuwe Apeldoorners. Dit gebeurt vanuit een projectorganisatie. In de stuurgroep zijn de meest betrokken drie portefeuillehouders vertegenwoordigd. Ambtelijk is er inzet vanuit de organisatieonderdelen Jeugd, Zorg & Welzijn, Activerium en Ruimtelijke Leefomgeving. Waar nodig worden andere organisatieonderdelen betrokken. Samenwerking wordt volop gezocht met de maatschappelijke partners waarbij de klant en het activeren van de eigen kracht centraal staan. Om mee te doen en mee te tellen moet een vluchteling immers gekend worden én onderdeel van de samenleving uitmaken. Daarbij is het van belang dat burgers ook daadwerkelijk in contact komen met elkaar. Hierdoor ontstaat een gevoel van “er bij horen”. De huidige polarisatie in de samenleving en de daaruit voortkomende radicalisering, maakt duidelijk dat deze ontmoeting van burgers met verschillende culturele achtergronden niet vanzelfsprekend is.

De rol van het maatschappelijk middenveld

Van brancheorganisaties tot individuele vrijwilligers: veel Apeldoorners zijn solidair met de komst van vluchtelingen. Er is energie in de samenleving aanwezig om vluchtelingen een warm welkom te heten en te ondersteunen bij integratie. Die energie willen wij benutten. Banden met bestaande partners worden nauwer aangehaald, lijnen zijn kort.

Er is echter ook -en in toenemende mate- een ander geluid te horen: mensen maken zich zorgen over de komst van vluchtelingen en spreken zich hier negatief over uit. Een goede integratie-aanpak is voor de stabiliteit en draagkracht van de samenleving een noodzaak. Hoe sneller een statushouder taalvaardig is, en bijdraagt aan de samenleving, hoe eerder hij of zij als een “gewone” Apeldoorners wordt ervaren.

Al tientallen jaren werkt de gemeente voor de maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen intensief samen met de stichting Vluchtelingenwerk Oost-Nederland, afdeling Apeldoorn.

Vluchtelingenwerk Apeldoorn heeft ruim 50 vrijwilligers die zich dagelijks inzetten voor het welzijn van vluchtelingen. Maar Vluchtelingenwerk is niet de enige organisatie die zich inzet om mensen een nieuw thuis te bieden. Ook kerkelijke instellingen, en tal van andere (vrijwilligers)organisaties mobiliseren veel Apeldoornse inwoners. En daarnaast zijn veel professionals dagelijks betrokken; de GGD, woningbouwcorporaties, politie, scholen, welzijnsinstellingen, zorgaanbieders etc.

De rol van werkgevers, brancheorganisaties, opleiders en ondernemers

Alleen in samenwerking met het onderwijsveld en het bedrijfsleven kunnen we vluchtelingen nieuwe kansen bieden. De focus daarbij is gericht op talentontwikkeling. De gemeente versterkt bestaande en zoekt nieuwe allianties, zoveel mogelijk op lokaal niveau, met bedrijven, opleidingsorganisaties, en werkgevers. Belangrijke partners zijn onderwijspartners, taalaanbieders, werkgevers en ondernemersplatforms en de uitzendbranche. Naast werk zal ondernemerschap een focuspunt zijn.

3 Bestaand integratie-/vluchtelingenbeleid

3.1 Resultaten huidig beleid

Terugblik aanpak integratie

In de afgelopen jaren is er geen sprake geweest van specifiek minderheden- of integratiebeleid. Een raadsdiscussie in 2009/2010 leidde tot de conclusie dat de meest voorkomende sociaal-maatschappelijke problemen niet zijn toe te schrijven aan de allochtone afkomst of het multiculturele karakter van de samenleving, maar dat deze hun oorsprong vinden in de sociaal-economische problematiek in algemene zin. Sociaal economische thema's zijn dan ook niet als integratiethema's benoemd. Dit was een bestendinging van de lijn uit eind jaren '90: geen specifiek minderhedenbeleid. Het gaat voor een belangrijk deel om gewone problemen van gewone mensen. Wél is afgesproken extra aandacht te hebben voor bijzondere problematiek als gevolg van taalachterstand en culturele verschillen. Gekozen werd voor:

- een brede grondslag voor het te ontwikkelen sociaal economisch beleid. Zoals dat onder andere tot uiting kwam in het actieplan jeugdwerkloosheid, en het schoolverlatersoffensief. De achterstand op sociaal economisch gebied van de "nieuwe" Apeldoorners werd daarmee opgepakt vanuit beleid dat voor iedereen identiek was.
- Niettemin bleef er expliciete aandacht voor integratie, vanwege de culturele verschillen en achterstand in taal: inburgering werd aangeduid als een must, waar stevig op ingezet moest worden.
- Verder werd uitgesproken dat bij dreigende polarisatie en radicalisering een antwoord in preventieve zin geformuleerd zou worden. Daarnaast zou ook ingrijpen aan de orde zijn waar nodig. Met de intentie dit in samenwerking met andere gemeenten te doen, op het niveau van de veiligheidsregio Noord Oost Gelderland.

Doordat er geen sprake was van specifiek beleid is er ook nauwelijks informatie beschikbaar over de mate van succesvol zijn van bovenstaande aanpak. Op nationaliteit/achtergrond is niet gemonitord.

Terugblik Participatiewet

Bij de invoering van de Participatiewet in 2015 is in Apeldoorn de keuze gemaakt om met name te investeren in snelle uitstroom van mensen met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt. Op termijn kan er dan meer worden ingezet om mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen. De Participatiewet gaat er vanuit dat iedereen die een beroep doet op de gemeente voor een uitkering zo snel mogelijk (weer) aan het werk gaat en zelf voor een inkomen zorgt, voor zover dat binnen haar of zijn mogelijkheden past. Het globale doel is hen toe te leiden naar werk. Het motto is "werk boven inkomen". Bij de uitvoering is ook de situatie op de arbeidsmarkt van invloed. De huidige situatie kenmerkt zich door het feit dat de vraag naar arbeid veel kleiner is dan het aanbod. Het aantal uitkeringen is de laatste jaren fors toegenomen. Bij het realiseren van de opgave is meer dan ooit financiële risicosturing van belang. Gevolg van de genoemde keuze is dat de afgelopen jaren geen specifieke inzet heeft plaatsgevonden gericht op het begeleiden naar werk van statushouders en overige migranten.

Statushouders krijgen na vestiging een uitkering en vervolgens ruim de tijd om een inburgeringstraject te volgen. Tot 1 januari 2013 was de gemeente verantwoordelijk voor dit inburgeringstraject, maar sinds de nieuwe Wet Inburgering zijn statushouders hiervoor zelf verantwoordelijk. In de praktijk betekent dit dat de gemeente geen regie meer heeft op de inburgering en in de meeste gevallen weinig zicht heeft op de voortgang. Statushouders bepalen zelf waar ze hun cursus willen volgen en kunnen hiervoor geld lenen bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Ze zijn verplicht om binnen drie jaar (vijf jaar voor analfabeten) het examen te behalen en als dit lukt, wordt de lening omgezet in een schenking. Gedurende de periode dat statushouders met het inburgeringstraject bezig zijn, wordt er door de gemeente Apeldoorn niet actief ingezet op het verkrijgen van betaald werk. Recent zijn de eerste resultaten bekend gemaakt van 3-jaar eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van inburgering. De resultaten zijn aanleiding tot zorg: meer dan de helft van de mensen die het traject moest hebben afgerond, heeft dat nog niet gedaan.

Apeldoornse start

Door de gemeente zijn afspraken gemaakt met de Stichting Vluchtelingenwerk Oost-Nederland, afdeling Apeldoorn. Vrijwilligers die hier werkzaam zijn begeleiden statushouders gedurende acht maanden vanaf huisvesting. Deze begeleiding is in eerste instantie vooral gericht op het wegwijs maken van de statushouders in de lokale samenleving. Er wordt hulp geboden bij allerlei praktische regelzaken op het gebied van huisvesting, scholing, werkgelegenheid en financiën. Voor mensen met financiële problemen is er een schuldenspreekuur waar ze met financiële vragen terecht kunnen. De vrijwilligers van Vluchtelingenwerk geven statushouders ook informatie over de mogelijkheden ten aanzien van een inburgeringstraject.

Doelstelling van het gemeentelijke beleid

De gemeente en Vluchtelingenwerk Apeldoorn hebben de taak statushouders effectief (= doelgericht en zo snel mogelijk) en efficiënt (= zo goed en goedkoop mogelijk) te ondersteunen bij hun traject van Aankomst tot Zelfstandigheid (van 'A tot Z'). Statushouders willen graag en snel op eigen benen staan, een opleiding volgen of werken. Ze willen relaties aangaan en deelnemen aan het maatschappelijke leven. Zij willen kortom voor zichzelf opkomen. Apeldoorn wil hen daarbij helpen. De statushouder wil enerzijds wegwijs worden in de Apeldoornse samenleving en anderzijds (zo nodig) kunnen terugvallen op het eigen netwerk. En zo kunnen zij hun eigen bijdrage leveren aan de ontwikkeling van onze samenleving.

Zelfstandigheid is in dit kader als volgt gedefinieerd:

- Huisvesting: het hebben van woonruimte;
- Taal en inburgering: het behalen van het inburgeringdiploma, resp. het Staatsexamen I of II;
- Maatschappelijke participatie en burgerschap: maatschappelijke zelfredzaamheid, w.o. het hebben van een sociaal netwerk;
- Onderwijs en scholing: het benutten van talenten en zelfontplooiing;
- Werk, inkomen en ondernemerschap: het in eigen levensonderhoud voorzien;
- Gezondheid en welzijn: het leven is in balans, m.a.w. lichamelijk en geestelijk gezond.

De zes verschillende onderdelen van zelfstandigheid staan in directe relatie tot elkaar: het beheersen van de taal vergroot de kans op werk, een hogere participatie leidt tot betere taalbeheersing, werkloosheid en inactiviteit leiden tot gezondheidsklachten, een goed welbevinden leidt tot meer kans op werk.

Een integrale inzet op de zes elementen van zelfstandigheid is nodig om de gewenste balans en daarmee een maximaal effect te bereiken.

3.2 Onze uitgangssituatie; een geïntegreerde en sluitende aanpak

Het op ieder gebied bieden van maatwerk zou ideaal zijn, maar beperkte middelen maken dat binnen de gemeente de primaire benadering een algemene is, waarbij uitsluitend indien dat nodig wordt geacht er intensievere aandacht is. Samenwerking tussen de gemeente en het maatschappelijke middenveld is cruciaal, omdat juist vanuit de samenleving veelal meer individuele relaties met statushouders worden aangegaan.

Een integrale en sluitende aanpak is de sleutel tot duurzame participatie, zelfstandigheid en gezondheid. Dit geldt niet alleen voor recent gevestigde statushouders, maar ook voor de groep die al wat langer in Nederland is. Voor allen geldt dezelfde benadering.

De **zes elementen van zelfstandigheid** zijn deels opvolgend maar vinden voornamelijk gelijktijdig plaats. Een nadere beschouwing van de huidige stand van zaken:

1: Huisvesting

Doelstelling: voldoen aan de wettelijke huisvestingstaakstelling.

Realisatie: Apeldoorn loopt redelijk op schema voor wat betreft de huisvestingsopgave.

Eindejaarsstand 2015 was een overloop van 32, maar deze was begin februari 2016 weggewerkt.

Feitelijk konden tot op heden statushouders steeds binnen de afgesproken doorlooptijden gehuisvest worden. In verband met de groter wordende opgave is eind 2015 de wens uitgesproken de huisvestingsopgave niet ten koste te laten gaan van regulier woningzoekenden. Afgesproken is binnen een bandbreedte van 65-70% van de woningen toe te wijzen aan regulier woningzoekenden. Dit betekent een noodzaak tot (snelle) uitbreiding van de woningvoorraad. Tijdelijke oplossingen kunnen ter overbrugging worden ingezet.

Op dit moment ligt een voorstel van minister Blok om de Huisvestingswet aan te passen bij de Raad van State. Intentie is om de wettelijke voorrangpositie van statushouders te schrappen om verdringing van regulier woningzoekenden te voorkomen. Gemeenten spreken van symboolpolitiek omdat de verplichte opname van statushouders blijft bestaan. Alternatieve huisvestingsmogelijkheden moeten oplossingen bieden, of gemeenten moeten eigen beleid ontwikkelen om alsnog de voorrangpositie te continueren.

2: Taal en Inburgering

Doelstelling: De taal kan (en is dit ook vaak) een mogelijk struikelblok zijn voor een soepele integratie. Taal is een fundamentele voorwaarde voor duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt, zelfredzaamheid en sociale cohesie. Op dit moment zijn statushouders zelf verantwoordelijk voor hun inburgering. Daarnaast zet de gemeente in het kader van de Wet Educatie Beroepsonderwijs in op taalbevordering voor volwassenen die onder niveau 2 functioneren. Het is van belang dat we zoveel mogelijk inwoners die de taal onvoldoende beheersen aanzetten tot actie. Hetzij in een formele (lesgroepen) setting, hetzij in een non-formele setting. De gemeente is bereid te investeren, maar ook van de statushouders wordt een actieve investering verwacht. Inzet om de taal te leren maar ook om actief te zijn in de samenleving, om mee te doen.

Realisatie: statushouders zijn actief met een inburgeringscursus bezig en gericht op arbeids- en/of maatschappelijke participatie.

3: Maatschappelijke participatie en burgerschap

Doelstelling: Maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen.

Realisatie: Alle vluchtelingen die zich vestigen in Apeldoorn ontvangen momenteel 8 maanden maatschappelijke begeleiding van Vluchtelingenwerk. Vluchtelingenwerk probeert de begeleiding (waarin veel standaardelementen zitten) zoveel mogelijk op maat te bieden.

4: Onderwijs en scholing

Doelstelling: De leerlingen sluiten met speciale onderwijsprogramma's binnen een jaar aan op het reguliere onderwijsprogramma van de school.

Realisatie: Permanent in de intensieve taalklas (primair onderwijs) en de Internationale SchakelKlassen en Onze Wereld (voortgezet onderwijs). Nieuwkomersonderwijs wordt gegeven aan kinderen in de leeftijd van 4 t/m 18 jaar, die op willekeurige momenten van het schooljaar zonder kennis van het Nederlands de school binnenstappen. De (momenteel 14) intensieve taalklassen variëren van 1 tot 3 dagdelen per week, in aanvulling op het reguliere onderwijs. Deze taalklassen richten zich op kinderen van statushouders en andere allochtone kinderen. Monitoring van de onderwijsresultaten van de kinderen ligt bij de intensieve taalklassen.

In het voortgezet onderwijs zijn er op de Heemgaard en het Edisoncollege Internationale Schakelklassen, terwijl de nieuwe Onze Wereld school het lesprogramma aan alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV'ers) verzorgt.

Kinderen van statushouders zijn leerlingen met tijdelijke specifieke onderwijsbehoeften en de begeleiding is erop gericht dat zij zo snel mogelijk aan kunnen sluiten op het reguliere onderwijsprogramma van leeftijdgenoten. De status van nieuwkomer in het onderwijs vervalt zodra de leerling didactisch en sociaal-emotioneel is opgenomen in de reguliere groep van leeftijdgenoten. In het kader van passend onderwijs dient elke school expertise te hebben om een leerling een maatgericht programma te bieden. In geval het basisonderwijs daarbij ondersteuning nodig heeft kan een leerling gedurende een aantal dagdelen wekelijks gedurende een schooljaar les krijgen in de aan de basisschool gekoppelde intensieve taalklas. Elke klas kan maximaal 12 leerlingen opnemen.

De Internationale SchakelKlassen zijn zowel gekoppeld aan het gebouw van beide scholengemeenschappen als in een geconcentreerde locatie (Onze Wereld) ondergebracht. Alle klassen zijn door de gemeente en schoolbesturen adequaat gehuisvest en ingericht.

Afhankelijk van de ontwikkeling van de vluchtelingenstroom wordt door het onderwijsveld in gezamenlijkheid bepaald hoe de benodigde capaciteit over de verschillende schoollocaties zal worden verdeeld. Naast uitbreiding is ook de doorontwikkeling van het nieuwkomersonderwijs aan de orde:

- Het aanbieden van nieuwkomersonderwijs aan leerlingen ouder dan 18 jaar. Ook de doorstroom naar het regulier onderwijs (mbo) vraagt extra aandacht.
- Coördinatie op de verschillende locaties en competentie-ontwikkeling van de leerkrachten. Voor individuele schoolbesturen zijn deze investeringen vaak te hoog.
- Additionele investeringen voor: onderwijs en adequate begeleiding van nieuwkomersgroepen die als gevolg van de niet-aansluitende bekostigingssystematiek niet door OCW vergoed worden gedurende een periode, het borgen van de tussentijdse in- en uitstroom in het primair en voortgezet onderwijs (financieringsgat als gevolg van de

bekostigingssystematiek met peildata van het aantal leerlingen).

Met het optimaliseren van informatiestromen en een regelmatig overleg tussen de gemeente Apeldoorn en het onderwijs worden de ontwikkelingen rond het nieuwkomersonderwijs en de aansluiting op het vervolgonderwijs gevolgd worden en wordt ingespeeld op de actualiteit.

5: Werk

Doelstelling: het in eigen levensonderhoud voorzien middels werk.

Realisatie: Meedoen en participeren zijn sleutelbegrippen om te integreren en volwaardig te kunnen deelnemen aan de Nederlandse samenleving. Ervaring leert dat hoe langer dit duurt, hoe moeizamer het integratieproces verloopt en hoe groter de afstand tot de arbeidsmarkt wordt. De gemeente Apeldoorn ontplooit daarom initiatieven om statushouders sneller een goed toekomstperspectief te bieden. We gaan hierbij uit van de talenten van de statushouders en richten ons beleid op het eerder signaleren en effectief stimuleren van dit talent. Hierbij benutten we initiatieven vanuit de samenleving. En we hebben aandacht voor bevordering van de instroom op de arbeidsmarkt, kwalificatie door opleiding en onderwijs, stages en vrijwilligerswerk en het opstarten van ondernemerschap. Een goede screening is hierbij belangrijk. Daarnaast stemmen we af met de aanbieders van inburgeringstrajecten over de inhoud en organisatie van de lessen. Hierbij moeten we wel rekening houden met het feit dat vluchtelingen vrij zijn om te kiezen waar ze zich voorbereiden op het examen. Aanbieders hebben de vrijheid om hun trajecten op hun eigen manier in te richten. Wij leveren een voortdurende inzet om meer regie te krijgen over het proces en om in samenwerking met partners verbeteringen in de aanpak van werk en inburgering te realiseren.

6: Welzijn en gezondheid

Doelstelling: Het leven in balans hebben; lichamelijk en geestelijk gezond zijn.

Realisatie: Apeldoorn kent niet de grootstedelijke problematiek als het gaat om "zwarte" achterstandswijken, discriminatie, polarisatie, radicalisering, overlast, werkloosheid en criminaliteit onder allochtonen. Aan het soms verhardende debat over vluchtelingen blijkt dat ook hier lokaal zorgen onder de bewoners zijn over deze vraagstukken.

Voor een deel laten de relatief gunstige cijfers zich verklaren door het lagere percentage niet-westerse allochtonen dan gemiddeld in Nederland (8% – resp. 15%). Voor een ander deel is er sprake van een van nature, beter leefklimaat in onze gemeente waarin men zich ook "gehoord en betrokken" voelt door het gemeentebestuur. Dit is onder meer bereikt door zowel ambtelijk als bestuurlijk structureel contact te leggen met de allochtone groeperingen, en te investeren in emancipatie, empowerment, belangenbehartiging en informatievoorziening. We willen dit minimaal zo houden en het liefst nog verbeteren door het structureel organiseren van ontmoeting met buurt- en landgenoten, inzet op inspraak, participatie en deelname aan (welzijns- en sport) activiteiten, vrijwilligerswerk etc. We denken hiermee ook een potentiële voedingsbodemp voor polarisatie en radicalisering (het gevoel er niet bij te horen en geen toekomstperspectief zien) weg te kunnen nemen.

Voor wat betreft de gezondheid is de laatste jaren in samenwerking met een aantal zorginstellingen en de allochtone burgers, ingezet op cultuurspecifieke zorg. Allochtone burgers hebben relatief vaker gezondheidsklachten als gevolg van de stressvolle situatie waarin zij verkeren of verkeerd hebben maar ook als gevolg van verkeerde voedingspatronen.

Gebleken is echter dat de Nederlandse zorg een geheel witte aangelegenheid is, zowel in aanbod als in personele bezetting. De zorg in Nederland is nog vooral (in)gericht op de behoeften, de zorgvraag van de autochtone (witte) burger. Allochtone burgers hebben andere behoeften als gevolg van andere waarden en normen hetgeen zich uit in een cultuurspecifieke zorgvraag waarin vaak door de zorginstellingen niet voorzien kan worden. Dit gaat vaak gepaard met veel frustraties en (mede daardoor) afzien van noodzakelijk zorg.

Hierbij past ook de gebleken noodzaak voor (versterkte) aandacht voor de opvoedingsproblematiek die allochtone ouders ervaren in de Nederlandse context en die zich uit in ongewenst gedrag en slechte schoolprestaties.

3.3 Conclusie

Harde gegevens over de mate waarin statushouders in het verleden succesvol integreerden zijn er niet of nauwelijks. Het ontbreken van signalen van onrust is wellicht een aanwijzing dat de in eerdere jaren gehuisveste statushouders redelijk in de samenleving zijn opgenomen. Uit landelijke cijfers blijkt wel een grote uitkeringsafhankelijkheid, ook nog na verloop van een aantal jaren. In die zin is er van zelfstandigheid voor de eerste generatie statushouders veelal geen sprake.

Het monitoren van de ontwikkeling van statushouders is nodig om betrouwbare en vergelijkbare beleidsinformatie over de gehele vluchtelingenketen op te leveren, zodat adequate en tijdige bijsturing mogelijk wordt. Echter, privacywetgeving verzet zich tegen het vastleggen van allerlei specifieke informatie op afkomst. Gezocht wordt naar aansluiting bij bestaande meetinstrumenten om toch enige informatie voor de toekomst beschikbaar te krijgen.

4 Ambities, aandachtspunten en beleidsprioriteiten 2016 – 2019

4.1 Ambities 2016-2019

Voor de periode 2016 tot en met 2019 worden hogere ambities dan in het verleden voorgesteld:

- 100% van de statushouders is binnen 2 jaar na afgifte van hun verblijfsvergunning structureel en passend gehuisvest;
- 100% van de statushouders - die daartoe in staat zijn - heeft aan de inburgeringsplicht voldaan zodra hij/zij 3 jaar in Apeldoorn woont; de groep hoger opgeleiden heeft dat binnen 2 jaar gedaan.
- statushouders participeren 5 jaar na vestiging in Apeldoorn allen naar vermogen in de Apeldoornse samenleving. Hun achterstandspositie op de arbeidsmarkt is dan grotendeels weggewerkt.
- de welzijns- en gezondheidssituatie van statushouders is in kaart gebracht ten behoeve van een passend zorgaanbod. Partners om dit op te pakken (huisartsen, wijkteams, Wmo consulenten, gezondheidscentra) zijn bijeen gebracht;
- individuele burgers, maatschappelijke organisaties, werkgevers en netwerken, betrekken we de komende jaren in het gemeentelijk beleid;
- we gaan uit van de talenten van elke statushouder en bieden waar nodig maatwerk gericht op het deskundig signaleren en effectief stimuleren van dit talent, voor zover dit arbeidsmarkt relevant is;
- de ontmoeting van de nieuw te huisvesten statushouder met de buurtbewoners wordt structureel georganiseerd want “onbekend maakt onbemind”.

De lat wordt hoog gelegd, ook voor de statushouders zelf. In de komende jaren krijgt Apeldoorn te maken met veel grotere aantallen statushouders die hun nieuwe toekomst starten in onze gemeente. Zorgen hierover zijn begrijpelijk. Snelle en succesvolle integratie versterkt een noodzakelijk en blijvend draagvlak in de samenleving. Een nieuwe toekomst die aansluit bij de vaardigheden en ambities van de statushouder geeft niet alleen hem of haar de broodnodige veerkracht, maar draagt bij aan groei en welvaart voor de hele gemeente.

Door vertaling van de ambities naar aandachtspunten, beleidsprioriteiten en concrete maatregelen, wil Apeldoorn statushouders effectief ondersteunen naar zelfstandigheid en welzijn.

4.2 Aandachtspunten 2016-2019

Voor het behalen van ambities en het in balans brengen van de zes elementen van zelfstandigheid is het goed steeds rekening te houden met:

- Kwetsbare groepen (Binnen de algemene groep statushouders zijn vrouwen, minderjarigen en seksuele minderheden extra kwetsbare groepen. Er is alertheid nodig voor deze kwetsbaarheid bij de begeleiding van deze specifieke groepen. Vrouwen en kinderen zijn in eigen land of tijdens de vlucht vaak geweest slachtoffer van seksueel geweld en intimidatie. Klachten van meisjes en vrouwen over seksuele intimidatie en bedreiging worden vaak niet geregistreerd door hulpverleners. Intimidatie, aanranding en seksueel geweld kunnen leiden tot depressie en isolement, waardoor de drempel verhoogd wordt om

zelfredzaam te worden en te participeren in de samenleving. Seksuele minderheden zijn extra kwetsbaar doordat hun geaardheid dikwijls niet wordt geaccepteerd door andere vluchtelingen.)

- **Culturele sensitiviteit** (Culturele sensitiviteit is nodig voor alle gemeenteonderdelen en instellingen die diensten leveren aan vluchtelingen. Communicatie tussen mensen is van essentieel belang voor wederzijds begrip en respect. Miscommunicatie treedt echter vaak op zodra mensen uit verschillende culturen met elkaar in aanraking komen. Hieraan ligt ten grondslag de veronderstelling dat de eigen handelswijze en normen en waarden ook bij de ander geldend zijn. Het zich niet (kunnen) verplaatsen in een ander kan leiden tot te snel (ver)oordelen en misverstanden waardoor onderlinge verhoudingen verslechteren en interventies niet effectief blijken te zijn. De Nederlandse samenleving is zeer gericht op het individu. Veel niet-westerse landen kennen echter een collectieve cultuur waarbij het handelen vanuit collectieve waarden en structuren centraal staat. De gemeente en alle strategische partners moeten kennis hebben van die collectieve oriëntatie om de vluchteling goed te kunnen begeleiden naar (en binnen) de Nederlandse situatie.

4.3 Beleidsprioriteiten 2016-2019

De beleidsprioriteiten en ambities voor de jaren 2016 – 2019 zijn:

	Thema	Beleidsprioriteit	Ambitie
1.	Huisvesting & Leefomgeving	Iedere nieuw toegelaten vluchteling heeft woonruimte	-Voldoen aan de taakstelling huisvesting statushouders, binnen 2 jaar structureel en passend. Daarvoor eventueel voorzien in tijdelijke oplossingen. -Voldoen aan verplichting om AMV'ers passende huisvesting aan te bieden zodra 18 jaar -Vluchtelingen maken onderdeel uit van hun buurt/wijk
2.	Taal en inburgering	Iedereen spreekt de Nederlandse taal en is ingeburgerd	100% van de statushouders heeft aan de inburgeringplicht voldaan. En bij voorkeur sneller dan binnen de wettelijke termijnen.
3.	Maatschappelijke participatie en burgerschap	Iedereen doet mee in de Apeldoornse samenleving	Meer statushouders maken gebruik van de infrastructuur van wijk of dorp en zetten zich zo mogelijk daarvoor in

4.	Onderwijs en scholing	Talenten worden benut en iedereen heeft gelijke kansen op het behalen van minimaal een startkwalificatie	Intensieve taalklassen en Internationale SchakelKlassen zijn beschikbaar. 100% van de vluchtelingen met studiepotentieel volgt (bij)scholing op hoger niveau. Middelbaar opgeleide vluchtelingen hebben een startkwalificatie. Laagopgeleiden ontvangen begeleiding gericht op passend onderwijs en participatie
5.	Werk, inkomen en ondernemerschap	Verhogen van de arbeidsparticipatie	Aansluitende taal-, inburgerings-, en re-integratie trajecten voor een betere aansluiting op de arbeidsmarkt en een snellere participatie in de gemeente.
6.	Welzijn en gezondheid	Verbeteren van de fysieke en psychische gezondheid	Er is structurele aandacht voor ontmoeting, (cultuurspecifieke) zorg en ondersteuning

Voor de periode 2016 – 2019 is het een speerpunt van de gemeente en Vluchtelingenwerk om gericht aansluiting te zoeken bij initiatieven in de wijken en dorpen. De directe leefomgeving biedt immers goede aanknopingspunten voor meedoen; door contact met de burens op straat, gastgezinnen, de buurtwinkel of school- en wijkactiviteiten.

Apeldoorn stelt vluchtelingen(zelf)organisaties financieel in staat activiteiten te ontwikkelen voor statushouders. Zij spelen een belangrijke rol bij de belangenbehartiging van en informatieverstrekking aan hun achterban.

In de periode 2016-2019 kiezen we voor een steviger inzet op integratie. Dit vanuit de constatering dat de groep nieuwe Apeldoorners aanzienlijk groter wordt dan in het recente verleden het geval was, en we zorgvuldig hun komst willen begeleiden. Het doel is tweeledig: een zo snel en goed mogelijke integratie om zo snel mogelijk vergelijkbare kansen te bieden (en sociaal economische achterstanden en isolement te voorkomen), én om draagvlak in de samenleving te behouden.

Deze steviger inzet gebeurt vanuit de gecontinueerde projectorganisatie binnen de bestaande ambtelijke organisatie. Hierbij blijven primair 3 organisatieonderdelen betrokken (Jeugd, Zorg & Welzijn, Activerium en Ruimtelijke Leefomgeving). Waar nodig worden andere organisatieonderdelen betrokken. Samenwerking wordt volop gezocht met de maatschappelijke partners waarbij de statushouder en het activeren van de eigen kracht centraal staat. Om mee te doen en mee te tellen moet een vluchteling immers gekend worden én onderdeel van de samenleving uitmaken. Een aantal maatschappelijke partners waarmee structureel wordt samengewerkt zal worden gevraagd op basis van de agenda een bijdrage aan het projectoverleg te leveren.

5 Uitvoeringsprogramma

5.1 Aandachtspunt

Overall onderdeel van het uitvoeringsprogramma is de versterking van de culturele sensitiviteit bij alle gemeenteonderdelen en instellingen die diensten leveren aan vluchtelingen.

Dit begint met het creëren van bewustwording door structurele aandacht en voorlichting over de noodzaak van culturele sensitiviteit. Een trainingsprogramma zal worden aangeboden.

5.2 Beleidsprioriteiten

De genoemde beleidsprioriteiten gelden voor alle statushouders die nog niet zelfredzaam zijn. Waarbij er extra alertheid voor kwetsbare groepen is. De (zeer) beperkte middelen die het Rijk in 2016 per statushouder extra beschikbaar heeft gesteld zullen feitelijk voor een grotere groep worden ingezet. Ook de wijze waarop het Activerium de achterstandspositie van vluchtelingen op de arbeidsmarkt aanpakt, is identiek voor de totale doelgroep.

Onderstaand een nadere uitwerking onze aanpak voor de zes eerder genoemde elementen van zelfstandigheid:

5.2.1 Huisvesting

Prioriteit 1. Iedere nieuw toegelaten statushouder heeft woonruimte en maakt deel uit van de buurt/wijk waar hij of zij woont

We willen een gemeente zijn waarin ook iedere Apeldoornse statushouder betaalbare huisvesting kan vinden. Daarbij kan het wel zo zijn dat er in afwachting van structurele huisvesting een tijdelijke oplossing geboden wordt. Maatschappelijke begeleiding wordt vanaf het moment van vestiging geboden.

Doelstelling: *voldoen aan de taakstelling huisvesting statushouders en zorgen voor adequate woonruimte.*

Structureel betekent dit passende woonruimte binnen uiterlijk 2 jaar na de verstrekking van een verblijfsvergunning. Ter overbrugging kan gekozen worden voor tijdelijke oplossingen.

Krapte op de woningmarkt

Apeldoorn heeft de afgelopen jaren te maken gehad met een beperking van het nieuwbouwwoningcontingent. Dit als gevolg van stagnatie van de woningmarkt door de economische crisis. De huisvesting van vluchtelingen, vooral als het gaat om grotere aantallen, staat hiermee onder druk. In 2015 werd 69% van de sociale woningen toegewezen aan regulier woningzoekenden. Met de corporaties is afgesproken dat dit percentage (binnen een bandbreedte van 65-70%) gehandhaafd blijft. De hogere instroom van statushouders -woningzoekenden moet dan ook leiden tot een uitbreiding van de woningbouwvoorraad. Waarbij nieuwbouw primair bedoeld is voor doorstromers, en statushouders gehuisvest worden in de vrijkomende woningen. Zo kan het spreidingsbeleid als richtinggevend uitgangspunt worden gecontinueerd. Afhankelijk van de oplossingen die uiteindelijk gekozen worden, is wellicht een enkele keer enige concentratie

aan de orde.

Momenteel stromen relatief veel alleenstaande statushouders in. Wanneer dit een vooruitreizende ouder betreft, volgen veelal op afzienbare termijn zgn. nareizigers; gezinsleden van de statushouder die eveneens een recht op verblijf toegewezen krijgen. De oorspronkelijke statushouder kreeg in het verleden veelal direct een passende gezinswoning toegewezen. De gezinshereniging duurt momenteel echter veel langer dan in het verleden. Tussenoplossingen voordat een passende gezinswoning wordt aangeboden, worden gezocht. Een van de opties is om op Huize Vrijland (plan in ontwikkeling, Gemeentelijk Versnellings Arrangement) gezinsherenigers de komst van hun familie te laten afwachten. Of om hen gezamenlijk huisvesting te bieden tot hun familieleden zijn overgekomen. Hierdoor wordt een dubbele beschikbaarstelling van een sociale huurwoning voorkomen, evenals dubbele inrichtingskosten, en kan wel alvast gestart worden met het inburgeringstraject.

De gemeente is samen met de woningcorporaties en maatschappelijke organisaties op zoek naar aanvullende en creatieve oplossingen. Mogelijk worden ook vastgoedontwikkelaars of andere particuliere aanbieders betrokken bij deze oplossingen.

Blijvend de taakstelling realiseren

Op grond van de Huisvestingswet hebben Nederlandse gemeenten de verplichting om de door het Rijk erkende vluchtelingen met voorrang te huisvesten. Ieder half jaar brengt de minister van Binnenlandse Zaken een circulaire uit waarin de aantallen per gemeente bekend worden gemaakt. De verdeelsleutel is gebaseerd op het aantal inwoners per gemeente (de Apeldoornse taakstelling bedraagt 0,93% van het landelijke aantal te huisvesten statushouders).

Tot op heden heeft Apeldoorn de taakstelling steeds weten te realiseren. Ca. 30% van de woningen die jaarlijks worden toegewezen, gaat naar zgn. bijzondere doelgroepen. Van deze categorie is de groep statushouders de grootste.

Tabel 1. Realisatie huisvesting gemeente Apeldoorn

Huisvestingstaakstelling	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal personen	96	40	100	122	268
Aantal woningen	64	27	67	81	117

In ieder jaar is er sprake van overloop uit het eerdere jaar, en overloop naar het volgende jaar. Voor 2015 hebben de woningbouwcorporaties navolgende aantallen mensen gehuisvest/woningen geleverd:

Taakstelling aantal personen 2015	Aanvraag 2015		Ingang huur 2016		Gerealiseerd 2015		Overloop uit 2014		Totaal aantal personen gehuisvest 2015 (incl. overloop)	Totaal aantal woningen geleverd 2015 (incl. overloop)
	Pers.	Won.	Pers.	Won.	Pers.	Won.	Pers.	Won.		
268	211	116	38	15	183	101	18	16	201	117

*Niet alle nareizigers die in 2015 direct zijn doorgestroomd, zijn bij VSW bekend. De werkelijke aantallen personen gehuisveste personen zijn dus hoger.

Prognoses aantal nieuwe vluchtelingen 2015 -2018

Tabel 1 hieronder bevat meerjarige prognoses van de (realisatie) taakstelling huisvesting, en daarmee een prognose van het aantal nieuw te verwachten vluchtelingen in Apeldoorn. Alleen het eerste half jaar 2016 is zeker. Daarna gaat het om zeer onzekere indicaties.

Bijstelling van de prognoses gebeurt aan de hand van de halfjaarlijks uitgebrachte circulaire taakstelling huisvesting statushouders van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Tabel 2. Prognose taakstelling huisvesting vluchtelingen 2015 – 2017 e.v.

		2015	2016	2017 e.v.
Prognoses landelijk	1e helft	14.000	20.000	PM
	2e helft	14.900	23.000	PM
	totaal	28.900	43.000	43.000
Taakstelling Apeldoorn (0,93%)		268	400	ca. 400

De taakstelling voor Apeldoorn voor het eerste kwartaal 2016 is door het Rijk gesteld op 186. De taakstelling voor het 2de halfjaar is inmiddels ook bekend en bedraagt 214. Daarnaast is er nog een aantal mensen uit de overloop 2015 te huisvesten. Totaal te huisvesten ca. 440 mensen. Voor de jaren vanaf 2017 zijn nog geen voorlopige prognoses beschikbaar. Vooralsnog gaan we uit van een totaal aantal dat vergelijkbaar is met 2016. Indien het gemiddeld aantal personen per woning in 2016 vergelijkbaar is met 2015 zijn voor 440 personen ca. 245 huisvestingsvoorzieningen (woningen of wooneenheden) nodig. Het grote aantal alleenstaanden/alleenreizenden maakt echter waarschijnlijk dat het feitelijk benodigd aantal hoger komt te liggen.

De verhoogde taakstelling in 2015 en 2016 heeft gevolgen voor de benodigde capaciteit voor het matchen en daadwerkelijk plaatsen van statushouders in woonruimte. Daarvoor is er steeds overleg met COA, woningcorporaties en begeleiders van statushouders om tot een goede plaatsing te komen. Bij dit proces wordt met statushouders in zo'n kort mogelijke tijd (2 keer 1 dagdeel) het contracteren van een nieuwe woning, inschrijving, verhuizing en uitkering in Apeldoorn afgehandeld.

De verhoogde taakstelling heeft consequenties voor de gehele gemeentelijke vluchtelingketen. Deze was ingericht op de opvang en begeleiding van circa 100 nieuwe statushouders per jaar. Voor de jaren 2016 en naar alle waarschijnlijkheid ook 2017 gaat het om een opschaling van activiteiten. Hoe het daarna verloopt is ongewis. Veel activiteiten zijn meerjarig van aard. Het is daarom van belang de hele keten duurzaam in te richten op deze hogere aantallen.

Maatregelen beleid

Uitgangspunt: Het voorzieningenniveau van de afgelopen jaren wordt gehandhaafd.

Doorontwikkeling vindt plaats op:

- Nieuwe en creatieve woonvormen voor het behalen van de taakstelling huisvesting zoals het invoeren van woningdelen, combineren jongeren- en studentenhuysvesting, onderzoeken

- mogelijkheden tijdelijke huisvesting onder het Gemeentelijk VersnellingsArrangement (b.v. Huize Vrijland).
- Daarnaast het uitbreiden van de reguliere woningvoorraad om verdringing in de sociale huursector te voorkomen. Er worden specifieke afspraken gemaakt tussen de woningcorporaties en de gemeente.
  - Onderzoek naar eigen vastgoed voor transformatie tot wooneenheden.
  - Indien nodig: marktuitvraag om te onderzoeken welke aanvullende opties haalbaar zijn.
  - Passende woonruimte voor AMV'ers wanneer zij bij het bereiken van de 18 jarige leeftijd de Nidos/Jeugdzorg woning waarin zij aanvankelijk worden opgevangen, moeten verlaten. Met de jeugdzorginstellingen, Nidos, Vluchtelingenwerk en VSW wordt onderzocht hoe toekomstige huisvesting (en begeleiding) eruit komt te zien. Gezamenlijke huisvesting is uitgangspunt.
  - Statushouders worden passend gehuisvest, met een sobere stoffering van de woning (vloerbedekking) en de mogelijkheid om een lening (gebaseerd op aankoop zede hands goederen, vanuit bijzondere bijstand) aan te gaan om de woning in te richten.
  - Statushouders worden door vrijwilligers begeleid in hun kennismaking met Nederland en hun Apeldoornse woonomgeving. Onderzocht wordt of in aanvulling op de huidige maatschappelijke begeleiding door Vluchtelingenwerk een maatjes/gastgezinproject voor een verlenging van de begeleiding bij de integratie kan zorgen.
  - Investerings in contacten (daadwerkelijke ontmoeting) met de burens zijn lonend om een eerste netwerk op te bouwen en creëren draagvlak in de wijk.

5.2.2 Taal en inburgering

Prioriteit 2. Iedereen spreekt de Nederlandse taal en is ingeburgerd

Beheersing van de Nederlandse taal en voldoende kennis van de Nederlandse samenleving zijn noodzakelijke voorwaarden voor maatschappelijke participatie en kansrijke bemiddeling naar de arbeidsmarkt.

Doelstelling: 100% van de statushouders heeft aan de inburgeringplicht voldaan, zodra hij/zij 3 jaar in Apeldoorn woont. En bij voorkeur sneller dan de wettelijke termijn.

Wet Inburgering 2013

Als eerder aangegeven is vanaf 1 januari 2013 de Wet Inburgering ingrijpend gewijzigd. Nieuwe inburgeraars zijn vanaf die datum zelf verantwoordelijk voor hun inburgering. De rol van de gemeente is voor deze nieuwkomers weggevallen. Wij veronderstellen dat het merendeel van de nieuwkomers in Nederland goed uit de voeten kan met de nieuwe situatie. Tegelijkertijd zien we in statushouders een kwetsbare groep zonder sociaal netwerk om op terug te vallen bij de (zoektocht naar een geschikte) inburgeringcursus. Vluchtelingenwerk informeert ook in de toekomst over de opties binnen de gemeente.

Volgens de IntegratieBarometer 2014 van Vluchtelingenwerk Nederland kan inburgering een belangrijke bijdrage leveren aan integratie. Ook de eerder genoemde policy brief (van het Sociaal Cultureel Plan Bureau, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid en het Wetenschappelijk

Onderzoek- en Documentatiecentrum) doet de concrete aanbeveling om op zo kort mogelijke termijn te starten met taaltrajecten, én om daarop een stevige gemeentelijke regie te zetten.

Sinds 1 januari 2015 is de inhoud van het inburgeringsexamen ingrijpend gewijzigd. De focus op praktijksituaties, getoetst door praktijkexamen, assessments en portfolio is vervangen door een examen met de onderdelen lezen, schrijven, spreken en luisteren. Mede hierdoor lijkt de term 'inburgeren' steeds meer een synoniem te zijn voor "aan de inburgeringsplicht voldoen door het examen te halen" en kan daarna aandacht worden besteed aan maatschappelijke participatie en burgerschap. Juist voor statushouders is het van belang de focus op participatie en werk wel meteen in te zetten. Het nieuwe onderdeel van het examen, ONA (Oriëntatie Nederlandse Arbeidsmarkt) biedt hiervoor veel mogelijkheden. Om de 8 onderwerpen (1 Beroepenoriëntatie 2 Realistisch beroepsbeeld 3 Je eigenschappen kennen 4 Beroepskansen 5 Beroepscompetenties verwerven 6 Netwerk opbouwen 7 Werk vinden 8 Werkcultuur) met succes af te ronden zijn ervaringen in de praktijk noodzakelijk. Hoewel de gemeente niet meer verantwoordelijk voor de inburgering is ligt hier een gezamenlijke taak voor gemeente, taalaanbieders en werkgevers.

Maatregelen beleid

Om de statushouder te stimuleren tot het snel en goed geïnformeerd starten met taal en inburgering, zet Apeldoorn in op:

- Doorontwikkelen taal/oriëntatieprogramma voor nieuwe statushouders: meer aandacht voor opleidingsniveau en doelperspectief (route naar participatie of werk) tijdens traject en ten behoeve van vervolgdvies, verbinden aan maatschappelijke initiatieven.
- Inburgeringstrajecten zoveel mogelijk ondersteunen met E-learning
- Taalprojecten richten zich naast taalverwerving ook op participatie en werk
- 100% deelname van nieuwe statushouders aan een taal- en oriëntatieprogramma voor vluchtelingen direct na vestiging in Apeldoorn, gevolgd door deelname aan een professionele inburgeringcursus - gefinancierd met een DUO-lening
- Nieuwe mogelijkheden creëren om tijdens het inburgeringstraject aan te sluiten bij het onderdeel ONA (Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt) door een Apeldoornse context te realiseren met mogelijkheden voor vrijwilligerswerk, stages en het opbouwen van een netwerk.
- Voor op hoger niveau opgeleide statushouders wordt gestreefd naar afronding van het inburgeringstraject binnen 2 jaar, een jaar sneller dus dan de wet vereist.
- Na de inburgering praktijkgerichte taaltrajecten aanbieden via bijvoorbeeld de WEB, waarbij sollicitatievaardigheden, werknemersvaardigheden, taal op de werkvloer aan bod komen. De ontwikkeling van het Taalpunt(Bibliotheek) is hiervoor essentieel. Ook zal E-learning ingezet worden waar mogelijk. Combinaties met stage/(vrijwilligers)werk worden gezocht.
- Doorontwikkelen flankerende taalprojecten ter bevordering taalverwerving
- Mensen stimuleren ook na het behalen van het inburgeringsexamen actief te blijven met taal, contacten onderhouden met formele en informele taalaanbieders.
- Stimuleren deelname statushouders aan bestaande en nieuwe Apeldoornse taalprojecten zoals taalmaatjes (in aansluiting op Vluchtelingenwerk-begeleiding), taalcoaching, taal oefenplekken, taal- en ouderbetrokkenheid en de multimediale taallessen van de migrantenomroepen.
- monitoren voortgang taalontwikkeling door klantmanagers met daarbij nauwe afstemming met Vluchtelingenwerk Apeldoorn.

- De voertaal bij alle taaltrajecten is Nederlands, tenzij bij complexe onderwerpen in de eerste 3 maanden van de aanwezigheid in Apeldoorn.

5.2.3 Maatschappelijke participatie en burgerschap

Prioriteit 3. Iedereen doet mee in de Apeldoornse maatschappij

Doelstelling: *Meer statushouders maken gebruik van de infrastructuur van wijk of dorp en zetten zich zo mogelijk daarvoor in.*

Maatschappelijke participatie leidt tot persoonlijke ontwikkeling, emancipatie en betrokkenheid en aansluiting bij de omgeving. Dit is niet alleen waardevol voor het individu (meer jezelf kunnen zijn en zelf beslissen hoe je het leven inricht). Ook de gemeente heeft profijt bij participatie, doordat samenhang in de maatschappij ontstaat met positieve effecten op de economische groei. Inzet op participatie en zinvolle dagbesteding vindt plaats voor degenen voor wie het hebben van werk niet (direct) mogelijk is ('Meedoen en meetellen').

Maatregelen beleid

Om participatie van statushouders te stimuleren zet Apeldoorn in op: .

- Het continueren van de relatie met Vluchtelingenwerk Apeldoorn als sociaal regisseur en maatschappelijk begeleider van nieuwe vluchtelingen.
- Nieuw is sedert januari 2016 de participatieverklaring. Op dit moment wordt de uitwerking hiervan binnen het ministerie van SZW geconcretiseerd. Het gaat om een nadere kennismaking met de Nederlandse kernwaarden door middel van bijvoorbeeld een workshop. Gemeenten moeten een contactmoment creëren waarbij de participatieverklaring wordt getekend. Het traject rond de participatieverklaring dient betaald te worden uit het budget voor maatschappelijke begeleiding. Een uitwerking van dit traject verschijnt binnenkort. De participatieverklaring zal onderdeel worden van de Wet Inburgering, naar verwachting per juli 2017. Voor inburgeringsplichtigen die de participatieverklaring niet tekenen, geldt na de wetswijziging dat zij niet voldoen aan de inburgeringsplicht. De Wet inburgering biedt in dat geval aan het Rijk de mogelijkheid om tot handhaving over te gaan. Verwijtbare niet-ondertekening kan leiden tot een (herhaald opgelegde) boete van €1250 en uiteindelijk tot niet verkrijgen van een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd en het niet in aanmerking komen voor het Nederlanderschap.
- Doorontwikkelen van toeleiding (vanuit gemeente en Vluchtelingenwerk) naar activiteiten in wijk en dorp die participatie en empowerment beogen. Zo nodig stimuleren en faciliteren van nieuwe activiteiten en hierop actief samenwerken met maatschappelijke partners.
- Verkennen hoe we de kracht van vluchtelingen kunnen inzetten in wijken en dorpen waar men woont, met sociale aanhaking en burgerschap in de buurt. We sluiten daarbij aan bij maatschappelijke initiatieven in de gemeente en maken gebruik van inzet van vrijwilligers. We betrekken hierbij de wijk- en dorpsraden.
- Sport, bewegen, muziek en het welzijnswerk (ontmoeten, kinderactiviteiten, samen eten) in de wijken en dorpen vormen een spilfunctie bij participatie en het vergroten van het

sociaal netwerk. We onderzoeken hoe we de relatie met de bestaande verenigingen in kunnen zetten om de integratie en participatie van statushouders te bevorderen. En we maken deelname aan dergelijke activiteiten (financieel) haalbaar.

- Door voorlichting en ontmoeting investeren we ook in de ontvangende samenleving
- Directe contacten in de buurt (buurvrouw, (taal)maatjes) vergemakkelijken de kennismaking met een nieuw land en een nieuwe cultuur.
- (taal)Maatjes kunnen hun inzet versterken door zelf getraind te worden, b.v. door cultuur- en ervaringsdeskundigen. Hiervoor zal een ondersteuningsstructuur geboden worden.
- We initiëren de oprichting van zelforganisaties en subsidiëren hun activiteiten gericht op integratie en empowerment (niet de instandhouding van de organisatie zélf). Ervaringen kunnen hierdoor worden gedeeld en krachten gebundeld. Waarbij wij oog hebben voor versplintering onder landgenoten als gevolg van verschillen in geloofsovertuiging of etnische achtergrond.
- Doorverwijzing naar anderen in het netwerk die een passender begeleidingsaanbod hebben behoort tot de professionaliteit van de begeleiders. Zij zorgen ook voor een warme overdracht.
- In netwerk en kennisoverdracht tussen professionals wordt blijvend geïnvesteerd. Het projectoverzicht heeft hierin een functie, maar ook regelmatige ontmoeting rond specifieke thema's draagt hieraan bij.
- Informatieverstrekking zal in eenvoudig Nederlands plaatsvinden. Waar in het begin nodig, kan informatie ook in b.v. Arabisch verstrekt worden. Op cruciale momenten kan altijd een tolk worden ingeschakeld.
- Met statushouders zelf zal regelmatig geëvalueerd worden of de aanpak/gehanteerde werkmethode effectief is. Continue verbeteringen zullen daardoor aan de orde zijn.
- Blijvend zal de publiciteit gezocht worden om in beeld te brengen wat er goed gaat.
- Specifieke afspraken worden gemaakt met Vluchtelingenwerk over de begeleiding van AMV'ers die 18 worden, en de Nidos/jeugdzorgopvangwoning moeten verlaten.

5.2.4 Onderwijs en scholing

Prioriteit 4. Talenten worden benut en iedereen heeft gelijke kansen op het behalen van minimaal een startkwalificatie

Een driedeling kan worden gemaakt:

1. Hoger opgeleid: vluchtelingen die niveau MBO-3 en hoger hebben bereikt
2. Middelbaar opgeleid: vluchtelingen met minimaal voltooid basisonderwijs t/m MBO-2
3. Niet of laagopgeleid: analfabeten en vluchtelingen met enige jaren basisonderwijs.

Omdat onderwijs en scholing de kans op duurzaam werk aanzienlijk vergroten, willen wij in de komende jaren bij iedere vluchteling talenten benutten en kansen blijven creëren op passend onderwijs. Voor de hoger opgeleiden ligt de focus op (bij)scholing via UAF/Saxion, voor de groep middelbaar opgeleiden op het verkrijgen van een startkwalificatie (in samenwerking met het ROC Aventus) en voor de groep laagopgeleiden op het verbeteren van de taal in combinatie met participatie.

Doelstelling:

- Ad 1 100% van de nieuwe uitkeringsgerechtigde statushouders met studiepotentieel en ambitie tot het volgen van een opleiding op hoog niveau, richt zich tot de stichting UAF.
- Ad 2 Zoveel mogelijk statushouders hebben een startkwalificatie (diploma MBO2)
- Ad 3 100% van de analfabete en laagopgeleide statushouders met een bijstandsuitkering heeft een persoonlijk meerjaren-trajectplan met maatwerk gericht op passende scholing en deelname aan participatietrajecten.

Voor leerplichtigen geldt het reguliere onderwijs, met daarbinnen een start binnen een Internationale SchakelKlas in het voortgezet onderwijs, en met intensief taalonderwijs in het primair onderwijs.

Maatregelen beleid

- Via het UAF worden kansrijke vluchtelingen ondersteund bij het volgen van taal- en schakelprogramma's en (bij)scholing richting een *opleiding op hoger niveau* (MBO₃₊/HBO/WO).
- Het faciliteren van scholingsmogelijkheden van de *middelbaar opgeleiden* (afgerond basisonderwijs tot en met MBO) door:
  - toeleiden van statushouders naar leerwerktrajecten met een taalcomponent, in samenwerking met onderwijspartners
  - studeren met behoud van uitkering bij het volgen van een vakgerichte en kansrijke (branche) MBO-opleiding
  - afspraken tussen gemeenten en MBO-opleiders over studiebegeleiding en ondersteuning, aangepaste instroomeisen, voorschakel programma's, maatwerk in aanbod, etc.
- Ad 3. *Laag opgeleide* statushouders, waaronder analfabeten, lopen een verhoogd risico om niet binnen de daarvoor gestelde wettelijke periode (= 3 jaar en voor analfabeten 5 jaar) aan de inburgeringsplicht te voldoen. Omdat de gemeente ook deze kwetsbare groep een actieve rol in de gemeente wil zien spelen monitoren wij nauwgezet hun studievorderingen, passen zo nodig de begeleiding aan en stimuleren deelname aan participatietrajecten. Hierbij werken de klantmanagers en consultants van Vluchtelingenwerk samen met maatschappelijke organisaties en welzijnswerk in de wijken en dorpen.
- Om succesvol te zijn in het onderwijs hebben ook kinderen begeleiding nodig bij het wegwijs worden in hun nieuwe woonomgeving. Ontmoeten van leeftijdsgenoten staat daarbij centraal. Informatievoorziening over sport, cultuur, welzijn en overige jeugdvoorzieningen is ook voor hen van groot belang. Zoals voor volwassenen aan maatjesprojecten wordt gewerkt, zo kunnen steungezinnen voor kinderen van grote betekenis zijn. De vormgeving hiervan wordt nader uitgewerkt.
- Een goede overdracht van dossiers tussen onderwijs-CJG-GGD is van betekenis. Dit dossier zou een opbouw van 0-27 jaar moeten hebben.
- AMV'ers (alleenstaande minderjarigen) worden tot zij 18 worden, begeleid door de jeugdzorginstellingen. Met deze instellingen en Vluchtelingenwerk wordt een aanpak voor 18+ uitgewerkt, gericht zowel op het afronden van de opleiding als op het vinden van een geschikte huisvestingsvorm.

- Er is op dit moment geen specifieke aanpak voor 0-2,5- jarigen beschikbaar. Ouders zullen van de beschikbare voorzieningen van kinderdagopvang en gastoudergezinnen gebruik kunnen maken. De 2,5- tot 4-jarigen kunnen met toepassing van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid gebruik maken van de voorscholen (peuteropvangvoorziening met een voorschools educatief programma).

5.2.5 Werk, inkomen en ondernemerschap

Prioriteit 5. Het verhogen van de arbeidsparticipatie van vluchtelingen

Het recent verschenen rapport van het Sociaal Cultureel Planbureau, de Wetenschappelijke raad voor het Regeringsbeleid en het Wetenschappelijk Onderzoek- en DocumentatieCentrum constateert bij vluchtelingengroepen een grote achterstand op de arbeidsmarkt. Bij de groep Somalische Nederlanders heeft slechts 26% betaald werk, bij de Irakese Nederlanders 39% en bij de Afghaanse Nederlanders 42%. Bij de totale groep niet-westerse allochtonen en autochtone Nederlanders is dit respectievelijk 53% en 70%.

In het verlengde hiervan blijkt uit het SCP-rapport een hoge uitkeringsafhankelijkheid: 49% van de Somaliërs, 34% van de Irakese Nederlanders en 24% van de Afghaanse Nederlanders heeft een bijstandsuitkering. Bij de totale groep niet-westerse allochtonen en autochtone Nederlanders is dit respectievelijk 12% en 2%.

Cijfers over Apeldoornse statushouders zijn niet beschikbaar.

Voor statushouders uit 'nieuwe' herkomstlanden met name Syrië zijn nog geen cijfers voor handen. Wel weten we dat in deze groep relatief veel jongeren zitten. Het onderwijsniveau kan sterk verschillen. Naast werk zal dus ook onderwijs als eerste stap nadrukkelijk in beeld zijn. Zie hierover de voorgaande paragraaf.

Voor statushouders voor wie onderwijs of werk niet (direct) tot de mogelijkheden behoort, is van belang dat zij in ieder geval participeren in de Apeldoornse samenleving. Participatie bevordert de integratie en ontwikkeling van de persoon en kan zo een opstap zijn om op een later moment alsnog de weg naar werk op te gaan. Ook hieraan besteden we aandacht bij de uitvoering van het beleid zoals hieronder verwoord. Zo kan waar sprake is van het herijken van de route naar werk, de uitkomst behalve een aanpassing van die route ook een (voorlopige) aanpassing van het doel zijn: participatie in plaats van werk. Zie ook bij het thema Maatschappelijke participatie en burgerschap.

Een speerpunt in de komende tijd is de intensivering en versnelling van activering van de statushouders. Hierbij wordt ingezet op het krijgen van inzicht in de aanwezige talenten van statushouders, waar mogelijk al in de asielfase voordat een status wordt toegekend. Dit talent kan vervolgens op verschillende terreinen worden ingezet:

- Samen met regionaal Werkbedrijf, VNO-NCW, werkgevers, werkgeversplatforms/netwerken en de uitzendbranche probeert Apeldoorn een snelle en goede match te maken tussen statushouders en openstaande stageplekken en vacatures. Ook in vrijwilligerswerk kunnen talenten tot bloei komen.

- Stimuleren zelfstandig ondernemerschap.
Statushouders hebben nogal eens ervaring met kleine ondernemingen. De praktijk leert dat ze vol ambitie en energie zitten om in Nederland wat van hun toekomst te maken. Er bestaan faciliteiten voor startende ondernemers. Deze zullen bij de doelgroep bekend worden gemaakt om hen te ondersteunen richting zelfstandig ondernemerschap.
- Stages, vrijwilligerswerk en leerwerksettings worden in kaart gebracht en indien nodig georganiseerd voor na de inburgering, als het taalniveau al wat hoger is. Bestaande talentplekkengaan we (nog) beter benutten, ook voor 27+'ers;
- Statushouders met potentie en wens om ook al tijdens inburgeringstraject aan het werk te gaan, willen we in beeld krijgen, en actief en op praktische wijze begeleiden bij hun zoektocht naar een baan. We informeren werkgevers en stimuleren hen om statushouders aan te nemen.
- Caseload terugbrengen van ca. 185 naar 100 statushouders per klantmanager

Verder zal daar waar mogelijk gebruik gemaakt worden van al bestaande activiteiten voor bijstandsgerechtigden vanuit het Werkplein Activerium.

Maatregelen beleid

- Zorgdragen voor een integrale aanpak 'van A tot Z' door vluchtelingklantmanagers en consulenten van Vluchtelingenwerk;
- snel, intensief en hoog inzetten op taal, participatie en zo mogelijk opleiding. Stimuleren tot deelname aan re-integratieactiviteiten
- coachen en begeleiden met goed en tijdig signaleren van gezondheidsproblemen en doorverwijzen
- het hanteren van een gezamenlijke inhoudelijke aanpak en gezamenlijk monitoren van het ontwikkelpad van de vluchteling via één geïntegreerde aanpak in samenwerking met Vluchtelingenwerk
- Inzet op financiële zelfredzaamheid
  - jonge statushouders waar nodig tijdig voorzien van inkomen om maatschappelijke problemen te voorkomen. Zij hebben veelal geen netwerk om op terug te vallen.
  - verkennen van vroegtijdige inzet van budgetmaatjes richting schuldpreventie (persoonlijke administratie) voor statushouders.
- Optimale inzet re-integratie-instrumentarium door:
  - Ontwikkelen van verbeteringen in de toeleiding naar werk.
  - Intensief volgen van het traject om waar nodig de route naar werk te herijken
  - Taal en werk/stage optimaliseren door te combineren
- Aandacht voor potentiële zelfstandig ondernemers binnen de groep statushouders

5.2.6 Welzijn en gezondheid

Prioriteit 6. Verbeteren van de fysieke en psychische gezondheid

Doelstelling: Er is structurele aandacht voor gezondheid tijdens gemeentelijke begeleiding

Gezondheid is het vermogen om zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Gezondheid heeft veel dimensies: fysiek, mentaal, sociale en maatschappelijke participatie, dagelijks functioneren, kwaliteit van leven en zingeving.

Op het gebied van de verbetering van de gezondheidstoestand van vluchtelingen werkt de gemeente samen met de GGD. De GGD heeft gericht aandacht voor vraagstukken rond infectieziekten, traumaverwerking en vrouwenbesnijdenis, en signaleert gezondheidsverschillen en intervenueert naar aanleiding daarvan.

De komende periode intensiveert de gemeente op het terrein van zorg en welzijn de samenwerking met zorginstellingen en huisartsen.

De gezondheid van vluchtelingen is gemiddeld genomen slechter dan die van geboren en getogen Nederlanders. Uit onderzoek¹ blijkt ook, dat bij een deel van de statushouders de gezondheid afneemt naarmate ze langer in Nederland verblijven.

Daarbij kan in het algemeen gesteld worden dat de Nederlandse gezondheidszorg niet is ingesteld op de specifieke voorwaarden die de culturele waarden en normen van statushouders/migranten aan deze zorg stellen. Niet zelden is het bestaande aanbod daarmee strijdig. Ook wordt de vluchteling soms als gevolg van culturele verschillen en gebrekkig taalgebruik onjuist gediagnostiseerd, waardoor óf geen, óf onjuiste zorg geleverd wordt.

In tal van onderzoeken² komen als grootste knelpunten bij statushouders naar voren:

1. Positie op de arbeidsmarkt
2. De gezondheid van statushouders

Ad 1. Positie op de arbeidsmarkt, omdat het moeilijk blijkt te zijn voor statushouders om werk te vinden c.q. te behouden. Naarmate de werkloosheid of het gebrek aan participatie langer duurt, ervaart men een gevoel van falen en uitzichtloosheid.

Een ander element dat hier aan bijdraagt, is onvoldoende aansluiting kunnen vinden in de Apeldoornse samenleving. Dit gevoel van falen en uitzichtloosheid kan leiden tot psychische problemen. In die zin hangen de twee knelpunten met elkaar samen. Daarnaast is er ook sprake van vaker voorkomen van fysieke aandoeningen, van trauma gerelateerde psychische problemen en achterstand in sociale en maatschappelijke participatie. Isolement en het niet participeren op de arbeidsmarkt zijn daar voorbeelden van. Ook vormen de elementen van falen en uitzichtloosheid, samen met een, al dan niet terecht, gevoel van discriminatie, een voedingsbodem voor criminaliteit en radicalisering.

Ad 2. Gezondheid van statushouders

De volgende gezondheidsproblemen komen significant vaker voor bij statushouders in vergelijking met de Nederlandse bevolking:

1. Posttraumatische stress stoornis (PTSS) en angst en depressie
2. Overgewicht/obesitas

---

¹ AMC-UvA, Afd. Sociale Geneeskunde: 'Gevlucht-gezond'. Ondertitel: Ontwikkelingen in gezondheid en zorggebruik van vluchtelingen in Nederland, M. Lamkadden, M.L. Essink-Bot, K. Stronks, februari 2013

² Onder meer: SCP: Dichter bij Elkaar, november 2012 Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS): Jaarrapportage Integratie 2012, december 2012, Regioplan: Inburgering en Participatie, mei 2013

3. Onvoldoende bewegen
4. Chronische aandoeningen (waaronder diabetes, hart- en vaatziekten, hoge bloeddruk)

Belangrijke aandachtspunten zijn daarnaast seksuele gezondheid, roken en kindermishandeling/huiselijk geweld.

Maatregelen beleid

- Zorgen voor vroegtijdig signaleren van enerzijds PTSS/angst en depressie (screeningsinstrument) en anderzijds kindermishandeling. Peilen bereidheid van huisartsen om hetzelfde instrument te gebruiken.
- Trainen van klantmanagers, consulenten, en vrijwilligers op cultuurspecifieke gezondheidsthema's, doorverwijzing en signalering.
- Tijdig doorverwijzen door respectievelijk de gespecialiseerde klantmanagers/consulenten van Vluchtelingenwerk en het Centrum voor Jeugd en Gezin.
- Het meedoen aan sport en bewegingsactiviteiten is goed voor het lichamelijke en geestelijke welbevinden. Bewegen vermindert het risico op overgewicht/obesitas en chronische aandoeningen. Daarnaast werkt sport stressverminderend en vergroot het zelfvertrouwen en het sociale netwerk. Daarom wil de gemeente deelname door statushouders aan sport & beweging stimuleren en inzetten op voorlichting over het belang van bewegen.
- In een zo vroeg mogelijk stadium na vestiging in Nederland licht de gemeente/GGD en/of Vluchtelingenwerk de doelgroep voor op het gebied van gezondheidseducatie, waaronder seksuele gezondheid - zo nodig met behulp van een tolk.
- Inzetten op voorlichting (gericht op vergroten van kennis) over goede voeding en gezondheid bevorderende interventies (gericht op gedragsbeïnvloeding), zoals 'Gezond koken, gezond kopen' en 'Diabetes voorkomen', etc.
- Onderzoeken hoe ouders kunnen worden ondersteund bij de opvoeding van hun kinderen binnen de Nederlandse context.
- Kindermishandeling: alertheid op vroegsignalering binnen het onderwijs en bij het CJG. De leerkrachten zijn getraind om vroegtijdig verschijnselen te herkennen.
- Trainen van klantmanagers, consulenten Wmo, professionals van maatschappelijke partners en vrijwilligers op cultuurspecifieke omgang met vluchtelingen (mogelijke aansluiting bij de lopende VARIIS-aanpak binnen zorginstellingen), en (periodieke) inzet van screeningsinstrument(en) en/of zelfredzaamheidmatrix.
- In overleg met Apeldoornse vluchteling(zelf)organisaties en strategische partners in de zorgketen (zoals zorginstellingen en de huisartsen) gaan we na wat verder nodig is om de zorg en ondersteuning voor vluchtelingen te verbeteren. We bespreken dan ook de rol die diverse organisaties hierbij kunnen hebben.

6 Kosten integratiebeleid 2016 e.v.

T/m 2015 was uitsluitend een specifieke uitkering van € 1.000 per vluchteling beschikbaar. Deze middelen werden rechtstreeks doorgezet naar Vluchtelingenwerk voor de maatschappelijke begeleiding. Recent is dit bedrag verhoogd tot €2.370 per nieuw binnenkomende volwassen vluchteling. Daaruit moet in ieder geval de (weg tot de) participatieverklaring worden gefinancierd. Het restant kan mogelijk ingezet worden voor integratie bevorderende maatregelen, voor de gehele doelgroep. Daarnaast is door de gemeenteraad voor 2016 incidenteel €150.000 beschikbaar gesteld voor de totale vluchtelingenproblematiek (dus ook t.b.v. asielzoekers en ongewenste vreemdelingen). Dit budget is ook in de komende jaren nodig om de plannen vorm te geven.

Er wordt vanuit gegaan dat huisvestingsoplossingen investeringen zijn die zichzelf in de loop der tijd terugverdienen. Een aantal subsidiemogelijkheden is in het leven geroepen om business casussen sluitend te maken. Blijken toch additionele gemeentelijke bijdragen noodzakelijk dan zal hiervoor een specifiek, incidenteel budget aan de gemeenteraad worden gevraagd.

Het uitvoeringsprogramma vraagt op veel onderdelen nog een nadere uitwerking. Ingeschat wordt dat de additionele middelen als volgt ingezet zullen worden:

- Inspanningen om inburgeren, opleiden en gerichtheid op werk (stages, zelfstandig ondernemerschap) beter op elkaar af te stemmen
- Maken van een persoonlijk (meerjaren)- ontwikkelplan
- extra klantmanagers met aandachtsgebied statushouders bij het Activerium met een neerwaarts bijgestelde caseload (door de aanzienlijke achterstanden kost de begeleiding van een statushouder substantieel meer tijd dan die van een reguliere cliënt), in combinatie met accountmanagers werkgevers:
- invoering participatieverklaring
- trainingsbijeenkomsten vrijwilligers
- aanvullend taal & oriëntatietraject bij vestiging
- maatjesprojecten (taal, buurt, budgetbegeleiding)
- opbouw/onderhouden vluchtelingennetwerk
- faciliteren wijk/dorps-initiatieven
- overbrugging frictiekosten bij onderwijs en begeleiding van vluchtelingenkinderen
- kosten projectleiding overall
- communicatie richting vluchtelingen en alle betrokkenen
- organiseren van de ontmoeting in de buurt

Daarnaast wordt een vergroot beroep op reguliere begrotingsposten gedaan. Denk daarbij aan budget voor bijstandsuitkeringen, bijzondere bijstand, participatiebudget, collectieve ziektekostenverzekering, WEB-gelden, Wmo-gelden, en onderwijsachterstandenbeleid.

Op dit moment zijn onderhandelingen tussen VNG en Rijk gaande over de financiering van de verhoogde asielinstroom en de passend geachte maatregelen. Vooralsnog gaan wij er vanuit dat het Rijk de extra kosten voor zijn rekening neemt.

Een overzicht van de verwachte kosten:

Activerium, uitkeringen:

2017 t/m 2019

Voor de jaren wordt binnen de recent opgestelde MPB 2017-2020 gerekend met wederom een instroom van 433 jaarlijks. Zoals eerder aangegeven is dit een zeer onzeker uitgangspunt. Bij deze instroomaantallen zou het volume aan uitkeringen en daarmee aan te begeleiden cliënten aanzienlijk toenemen t.o.v. huidige ramingen. Voor de mpb is uitgegaan van een uitstroom van 10 % in jaar t+1, en van 30 % in jaar t+2.

In onderstaand overzicht zijn de gevolgen van de extra instroom van statushouders voor het gemiddelde bijstandsvolume in de jaren 2017 t/m 2019 weergegeven:

2017 4.081 (was: 3.731)

2018 4.323 (was: 3.798)

2019 4.553 (was: 3.853)

Hiermee wordt duidelijk dat de komst van statushouders een aanzienlijke impact op de hoogte van het klantenbestand heeft, van een toename van 10% in 2017 tot een toename van 22% in 2019.

Middels de bestaande afspraken "trap op, trap af" zal de formatie van het Activerium mee bewegen met de feitelijke toestroom. Voor 2017 gaat het dan om ca. 5 fte.

Vluchtelingenwerk e.a.: maatschappelijke begeleiding

Maatschappelijke begeleidingskosten worden ingezet voor de sociale integratie van statushouders. Op grond van het Bestuursakkoord van 2015 is de vergoeding voor maatschappelijke begeleiding voor 2016 en 2017 verhoogd van € 1000,00 naar € 2370,00 per vergunninghouder. Ten aanzien van de exacte uitvoering van de afspraken wordt nog op Rijksniveau overleg gevoerd. De verwachting is dat er binnenkort meer duidelijkheid komt over deze middelen. Nu is al bekend dat het beschikbare extra budget onder meer besteed moet worden aan de invoering van de Participatieverklaring. De participatieverklaring wordt gezien als een beginstuk van de inburgering en is onderdeel van de maatschappelijk begeleiding door gemeenten. Daarnaast zullen ook de kosten van maatschappelijke begeleiding/coaching bij vestiging door Vluchtelingenwerk uit het deze middelen bekostigd worden.

Activerium: Aanpak re-integratie naar werk

Wij stellen een intensievere begeleiding van statushouders voor om hun achterstand op de arbeidsmarkt weg te werken. Het accent in de re-integratie dienstverlening van het Activerium ligt tot op heden bij mensen met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt. Dit als gevolg van de financieringssystematiek door het Rijk. Deze financieringssystematiek legt een financiële prikkel bij gemeenten om instroom in de bijstand te voorkomen en uitstroom te bevorderen. Daardoor zetten gemeenten relatief veel personeel en geld in op mensen met perspectief op de arbeidsmarkt. De statushouders behoren in het algemeen niet tot deze groep. Er is op dit moment geen aparte re-integratie-aanpak voor statushouders.

De druk op het P-budget is al hoog. Voorgesteld wordt additionele mogelijkheden te creëren om te voorkomen dat begeleiding van statushouders ten koste gaat van de huidige werkloze populatie. Dit wordt niet wenselijk geacht. Wij zien een noodzaak tot aanvulling op het participatiebudget voor een intensievere begeleiding van statushouders 18-65 jaar. Daarbij gaat het om een bedrag van €3.000 per te begeleiden statushouder.

Deze kosten zijn ook op het netvlies van de VNG-onderhandelaars voor Bestuursakkoord II gebracht. In hoeverre dit tot extra financiering door het Rijk leidt is nog niet bekend.

Activerium: Bijzondere Bijstand

Het huidige budget is ontoereikend om de statushouders te ondersteunen in een weg naar financiële zelfredzaamheid.

Statushouders die een nieuwe start maken in onze gemeente krijgen in de meeste gevallen een lening voor inrichtingskosten van hun woning. Een preventieve aanpak is nodig om financiële problemen te voorkomen. Daarnaast zullen er kosten worden gemaakt voor het treffen van voorzieningen zoals budgetbeheer en budgetbegeleiding.

In de lopende onderhandelingen met het Rijk zet de VNG in op een bijzonder bijstandsbudget voor iedere statushouder van € 5.000,- voor het eerste jaar. Op basis van een voorlopige berekening binnen WA komt dit vrijwel overeen met de verwachtingen. Wij hebben berekend dat een budget van 1,25 mln. noodzakelijk is.

Na het eerste jaar wordt verwacht dat de gemiddelde Bijzondere Bijstand (reguliere armoede voorzieningen zoals CAZ, strippenkaart, kidskaart en ITT), voor een gemiddeld Apeldoorns BB huishouden € 1.000,-, bedraagt. Dit werkt door in toekomstige jaren.

Wonen, gezondheid & welzijn statushouders

Niet alleen bij het Activerium, maar ook elders in de gemeentelijke organisatie (b.v. binnen Jeugd Zorg & Welzijn en Ruimtelijke Leefomgeving) en bij het onderwijs en de vrijwilligersorganisaties wordt noodzakelijke extra inzet/investering voorzien.

Waar mogelijk zullen huidige (subsidie-)afspraken met maatschappelijke partners in de loop van dit jaar worden herijkt met aanvullende aandacht voor de specifieke vluchtelingenproblematiek. Primair worden mogelijkheden gezocht binnen de afgesproken budgettaire kaders. Het is op onderdelen waarschijnlijk dat hier additionele financiële claims uit voortvloeien, doordat er sprake is van volumestijging of aanvullende inspanningen voor de doelgroep. Onderzocht wordt nog in hoeverre huidige afspraken en geraamde budgetten moeten worden aangepast aan de verhoogde aantallen statushouders.

Daarnaast is er extra aandacht gewenst om professionals voor te bereiden op het toenemend multicultureel karakter van hun werkzaamheden.

Voor nu wordt voorgesteld om het in 2016 incidenteel beschikbaar gestelde vluchtelingenbudget van €150.000 te continueren voor volgende jaren. In de Programmabegroting volgt dan een detaillering van de voorziene uitgaven naar het meest actuele inzicht.

Projectleiding:

Tenslotte worden er kosten voor projectleiding voorzien: €66.000 per jaar. Personele inzet van bestaande medewerkers wordt zoveel als mogelijk geherprioriteerd, met uitzondering van de inzet van het Activerium waar de bestaande "trap op-trap af"-systematiek geldt, en de bezetting dus meebeweegt met het cliëntvolume.